

AĞUSTOS/2008

Sayı: 680

Ahmet Cüneyt ISSI

Ferda ZAMBAK

Veysel ŞAHİN

Nazım Dünder SAYILAN

Prof. Dr. Hamza ZÜLFİKAR

Şakir SUSUZ

Harun DOĞRUYOL

Ejder ÇELİK

Fahri ERSAVAŞ

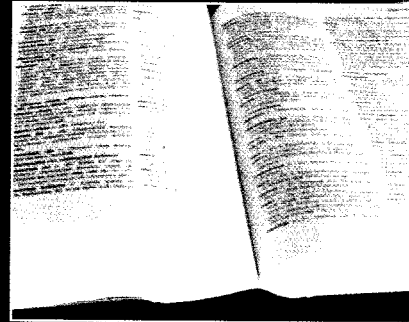
Yrd. Doç. Dr. Fatih ARSLAN

Mustafa BÜLBÜL

Mine Engin TEKAY

Prof. Dr. Osman Fikri SERTKAYA

Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN

İ Ç İ N D E K İ E R

<i>t İSSİ- Ferd.ı Z[LİR"İK, ehre/ ehirden Sızan Duyarlklar:</i>	
Bodrum Dorrlmesinde Metafor Olarak Bodrum	99
I' ,H \, Ömer Sedettin'in "Busuu Vermeyen ehit" Adlı Öyküsünde Kendilik Bilinci	111
.A"-İlli Duud?r S"İYİL-J.S, Kocatepe (iir)	124
Prt. Dt: Hdı/Cd ZLLFKIR, Düinden Bugüne Türkçe	126
SCS['" Güzel Yurdum t iiri	135
H,mıı DOGR[YOL. Deniz ve Sen (ili')	136
Ejder ÇELJK, Bile Bile "Emosvonel"	137
Fal»: LRS,-I i:-J. , Yolculuk Cuir)	139
)'ıı. U»;" Dt: Fat/b , -İRSLL), Postmodernizm Yeniden Anlamlandırma İa Denemesi	140
ı\İİİta);? BL LB CL, A ustostan Çok Sonra (iir)	145
Jİİİİf L\G/S TF.K-J.Y, Fot r apka (Hik,i)tl ↓*	146
Pro]. Dr. (JİİİİİİİFikri SERTKİİ:İ, Çince 'Li, "Büvük" Kelimesi ilc Yapılan Dd/i/d, Del) i. TtF' te DUİ, Kelimeleri tzerine	150
Pro]. Dr. Sçi z.ır C;Ö/, İYDIS, Dergi ve Kitap Dünyasından	160
Yabancı Sözlere Kar-İlkler	165
Y T RD İUER M z	
İ\ 'tli! l~J.. \, İ'nü Kırgız Hikaver İ ve Romancı Cengiz Aytrnarov	167
air, Yazar Ali Püskülüo lu	173
HABERLER	
KİİÖ, Türk Dil Kurumunda Geçen Ay	176
Burçak OKKİLİ-Bı)::a C;LLİEK s, kizdere'de "Geçmi ten Günümüze Türkçe" Açık Oturumu	179
GENÇ Tİ'RK D L	
Adeli! TERZ , Türkçenin Söz Denizinde	181
Türkçesi Varken	188
Bilnece Bildirmce	188
Öyküleriyle Deyimlerimiz Atasözlerimiz	189
Fıkra	190
Adem TERZ , Gençler <,in Seçtiklerimiz	191

Ömer Seyfettin'in "Ba rını Vermeyen ehit" Adlı Öyküsünde Kendilik Bilinci

VEYSEL AH N

Ömer Seyfettin, Milli Edebiyat Döneminin en çalı~kan ki~ili idir. Yazar, millî olanın pe~indedir. Askerlik mesleğinin vermiş olduğu bütün mi~açları kendi içinde bir kendilik bilincine dönüştüren yazar, kalemini sava mın, ezilmiş,liğ in ve vitirilmişliğ in içinde yeniden sinitmesini bilmiş sanatçılarımızdandır. Varlığını milletin geleneksel değerleriyle yazın ikliminin üst basamaklarına farklı renk ve seste imgelere dönüştüren yazar, yazını dil, din ve geleneklerin in aşırıda bir araç olarak kullanır. Ömer Seyfettin'in sanat evreninde dil, din ve gelenek her zaman "öznedir" ve bu öznenin "nesnesi" her zaman yazındır.

Ömer Seyfettin, ruhunu milletin rahminde büyütür, içkin bir yapıya dönüştürür. Makalelerinde, şiirlerinde ve öykülerinde, sancılı bir ruhla milletin ruhuna seslenen yazar, "Savaşın devam ettiği dönemde mücadelenin önemini arttırmak ve ona yeni ufuklar kazandırmak" (Argun, 1999: 9) amacıyla kalemini e tmiştir.

Ömer Seyfettin için yazmak, milletin geleneksel değerlerini ve inançlarını büyütmenin tek yoludur. Sanatçı, öykülerinde Türkçeyi bütün ihtişamıyla kullanarak, öykü-dil bağlamının merkezde oturduğu noktayı belirler.

Ömer Seyfettin, milletin varoluşsal değerlerini "Eski Kahramanlar, Ba rını Vermeyen ehit, Pembe lili Kaftan, Kütük, Vire Tek Tek, Ferman, Topuz, Kızılma Nercesi?" (Banarlı, 2007: 1105-1106) gibi öykülerinde iletir.

Yazar, "Ba rını Vermeyen ehit" adlı öyküsünde, bir milletin var olma mücadelesini sembolik değerler bütünü olarak ele alır. Ömer Seyfettin için var olmak, milli olana dönmekle mümkündür. Yazar öyküde, savaş ve milletin var olma arzusunun, inanç ekseninde büyütür. Böylece milletin tarihini, geçmişin

unutulrnu lugundan kurtararak. milli hafızayı canlı tutmayı amaçlar. Yazarın, bu u urda kendine rehber edindi i yol, bir milletin kendini; dile, dine, topra a ve gelene e (vb.) dönü mesi olarak ortava çıkar.

Kendi olma bilincinde kahramanını milletin i sonsuz yolculu u

Ömer Seyfettin, *Ba mı Uru/It* eli ~'~b!!l adlı öyküsünde bir milletin kendi olma bilincini ve mücadelesini okuyucusuna vermeyi amaçlar. Eserde kendilik bilincine eri en bireylerin, kendini milletini için ötelere ta iması arzusu öyküye, büyük bir derinlik kazandırır. Öykünün ba kahramanı Kuru Kadı'dır. Kendini tamamlamı bir kahraman olarak karımıza çıkar. Jung'un ifadesi ile bu ki i "bilge adam" (Stevens, 1999:)-"1) veya ba ka bir rabirle Yüce birey'dir. Kuru Kadı, Yüce bir cv, olayların akı na yol veren ve insanları etkileyen ülkü bir de erdir. "*Keudi, dıllık/tri lt) üct/i,(i ll, ul'iu(re üilllÇclljI arasında. 0'l,(kurtuifen üst bir kiJicil: Yii(~ um). bi'illÇdJIII tl~z!tl)ljJ kou'mliü altına ,dauiferek re yansıtabilecei;)ücdi/!,fwhijJtil: Bire) de birn IcJilu Jlrulmlt. iç ueJ2li,(in izdiiJiuuü Oldı,(1I için erdemine cie yarcluuuht gtrk.liuuu clu)lt/ur."* (Gokeri, 1979: 77-78).

Kuru Kadı, varlı mı elinin ve gelene in qli inde bütünlerken milletin ha fızasını da bütün yönleri ile ku atır. Öyküde, Kuru Kadı'nın etrafındaki insanları kendi benli inin etkisi altına alması, öyküdeki di er kahramanların büyümelerine ve ruhsalolarak uyanmalarına sebep olur. Ötelere "Kızıılma'tya ula mak için açılan sancak. mekanın iz dü ümünde kendini gelene in, inancın ve yas,amın ellerinde büyüktür. Bu de erlerin en büyük kayna ı din ve gelenekleredir. Öyküde din, milli ruhu ve milli belle i büyüten en büyük güçtür. Kuru Kadı'nın kendini eri ilmez bir noktaya çekmesi din ve geleneklerle bu runlc mesinden kaynaklanır.

"Askerler başlarını tepeden gelen sese kaldırdılar. Kuru Kadı'dan bepsi çekimirlendi. G"u) rt sert, gd) d 1111:::gil) u .i/J/rll bir m/lll/cil. Acd,1 deli gibi bir çeydi. Sabaktan akşama ke/cill' uam<: kdell: zlkredet: hiç uJllü,ız idl. Oc/bu .llj. ü) 11111,(fçJ111kd.,,1, gürcü Pıkftı. Üctli ABll/d BC) ourr "Bizim du-dl. Llll/lll/111 "Oai'.!,J,r" c'cllllll!ulJ/lll,(Jll kemuetilli de Ja-tudtr ı.ırdı: (dge .. i51).

Kuru Kadı'nın karakteri, öyküde onun oturdu u konumu güçlendiren bir mahiyettedir. Öyküde din, milli hafızanın dikey boyutta yükselmesini ve milletin varlı mın ötelere ta imasında sa lar. Bu yüzden Kuru Kadı öyküde kendini evrensel bir yükselisin merkezinde bulur. Kuru Kadı'nın yükseli i, kültürel

");mu arej~.ıdı, Öbü"giükü bel)rmn içi: hazırlanan bev«: kl/rban!cıl' küçük Gl'ij-ga! pmlaugasmm dldjllC!a otlll'u);r!mdı," (age" 150), Yazar, öyküde zamanı kutsal bir anda dondurur. Kuru Kadı. zamanın dondu u bu noktada, görevini tekrardan üstlenir. Grişpil Kalesi'ni kutsal bir mabet haline getirir. Kutsalolan her ey, insanın \arlı ırı örelere tas,ıyan. onu zamanın elinden kurtaran bir de- erdir. Yazar. Kurban Bayramı ilc zamanı kutsal bir ana, mekanı ve insanları ise kutsal bir varlı a donu turür.

Kuru Kadı, "-H,ndı gazilevi vıaudtı Kmlldll Baf/llll'111 !!llgiüdm yapacağız. Koş. Banı da çabıncak topđıyı gönder.

Çatuş bir diyle bakır toğasını tutarak koş, ,1J'ıllıllıt daldı, Kl/m K,(li, ic,ıkt,tı kdr" :oJı1 üt/ıld, dd!-ıa Kemı 'Jil'lek,)ıllıı ıll'e'i İler/e-yen dđşman alayııı JdLıll, /;du G;ı;ı/I'ıü kiıııllıtü, üttü. Önu!ıııle birkaç top da süvükleğıorlardı. Binden zııadeydiler. H,ıl!)/ki bİJ(ml'kl gazı-leler? Kendisi ile beraber yüz on dört 'Lıucl'ılle de /ıık!,u'ııııllı gelıriz!' du li, L',ıllıllıll,ıll'ııı! :ıııı. HıJıı/ıııı kıl'Pıııııııı iyice bağlanmasını em-ıttı, Sarığımı. çüppesini kılouı, gđirtti," (c'c .. İS:ıll.

Kuru Kadı'nın sava ı algılama biçimi, bir milletin hayat anlayı nı yansıtır. Onun için yatan. u urda sava ı olarak ölünen, veya kurban olunan yerdir, Vatan için kurban olmak. bir milletin hayat anlayı nı yansıtır. Bu anlayı göre vatan, Türk milletinin bilinç ve bilinçaltında kendili e giden yolun en büyük sembolüdür. Kuru Kadı'ya ye arkadaş larına göre vatansız bir Türk milleti. birmi li in sembolü ve kendi olarnamadır. Yazar. Kuru Kadı'nın nezdinde Türk milletinin kolektif bilinçaltında olu turdu u yatan u runa kurban olma inancını ortaya koyar. "Kı/ı-ıbm? Bavrnnam bugııııı) ," ibaresi öyküyü açan, öykünün temel duyu tarzını ortaya koyan bir ibaredir. Öyküde e ik, saşa girilecek olan Kurban Bayramı arifesidir. Ayrıca yazar, böyle bir kutsal günü, saya~ anı ile kesi tirerek. güzelli in, sevincin ve ho~görünün önüne, yıkıcı, öldürücü ve kan dökücü olan bir savaş me- taforu koyar. Bu iki kanamın ortak noktası kan dökme eylemidir. Müslümanlar için kutsalolan Kurban Bayramı, Tanrı için kan dökülen bir gündür. Sava ise bütün yıkıcı ı ile insanı tehdit eden ve insanın kendi çıkarları u runda kan dök- tü ü bir durumdur, Burada ilahi olan ile be eri olanın kıyaslaması vardır. lahi olan "Din. milli bünyenin besledi i en büyük kaynaktır." (Kobı, ~o06: 20). Be- eri olan sava ise insanın doyumsuzlu u ile beslenen bir cauavardır. Yazar, öyküde ilahi olan Kurban Bayramı ile milli olan de erleri bir dairenin içine alır. Bu çem- berin etrafını milli duyu tarzı ile örerek, bir illerin milli refleksi ve milli hafı- zasını harekete geçirmeyi amaçlar. Öykü bu yönü ile milli romantik unsurları

içerisinde barındırır. Hisardaki askerlerin hepsinin vatan için aynı duyguyu hissetmesi. oradaki insanların aynı elum~ tarzı ile besleneli ini gösterir. Palangadaki yüz yirmi dön asker. vatan için seve seve canlarını \ermeye hazır kurbanlardır. Vatanı "hisarı korumak için. gazilerin topyekun olarak kendi milli de erlerine sarılması ve bu de erlere dönmesi, oradaki insanların milli havzalarının oturdu u zeminin ne kadar zengin oldu unu gösterir. Öyküde aynı havzada yo rulan milli hafıza. sa\~ın kapıya dayanması ile milli bir reflekse dönüşür. Bundan dolayı öyküdeki kahramanlar bedensel ve bilişselolarak aynı hayallerin ve dü iincelerin pe inden ko maktır. Akta . aynı "duvus tarzı ile kendi benine yönelen insan temelek milli n: mahalli olan bu de erleri, ait oldukları iklimde tespit edip de erlendirdikten sonra. insanlı ın hizmetine sunar." (Kolcu, 2006: 16). Böylece Kuru Kadı ve gazilcr ortak bir rnekanda ço ul bir birycic mcden ziyade, aynı de erler etrafında toplanan ve buyuven bir ruha dönü ur. Öyküdeki kahramanlar dönüm esnasında kendi varlı nı sorgulamak yerine, mensubu oldu u milletin de erlerine donu crek, milletin topyekun scsi haline gelir.

Ö\küde önemli olan di er iki karakter Deli Mehmet ve Deli Hüsrrev'dir. Ömer Seyfettin. Deli Mehmet \c Deli Hüsrrevin ,sahsında Anadolu insanının yas,am felsefesini ortaya koyar. Bu iki Anadolu dervi inin dünyanın nimetlerinden medet ummayur ak. bireysellikten ziyade toplumsal de erler bütününe sarılı ı. o dönemde yas,ayan Anadolu insanının hayat anlayı nı gösterir. Kendi yaptıkları kendi olma bilincinde yolunda önemli göstergeleri de yanında uşır lar. Bu iki Anadolu dervi inin bilinç katmanları -, milli ruhunun milli bir reflekse dönü erek. bütün milletin bilincini yakmasına neden olmu tur.

"ReJulc: !-dll,iüü!. tüfçekli, dolu gazilerle dolmuştu Palanga'nın rubu. neşesi, keyfi olan iki arkadaş bu esnada tubaf tubaf laşlar söyleyip yine berkesi güldürüyorlardı. Bunların ikisine de deli derlerdi. Deli Mehmet. Deli Hüsrrev... Serhat muharbesinde hayale sığınayacak yararılılıklarıyla masal kabirnamı gibi inanılmaz bir şöhret kazanan bu iki deli hiçbir nizama, hiçbir zapt u rapta girmeyen dünya zevfında gözleri olmayan Anadolu dervişlerindendi. Her zaferden sonra kumandanları onlara rütbe bil'at, narassa kılıç gibi şeyler vermeye kalkınca, gülerler: "İstemeziz! Fani vücuda kefen gerektir. Hil'at nadanları sevindirir..." derler. Hak uğrındaki gayretine ücret, mükâfat, savaş kabul etmezlerdi. Harp onların J'dıllıJr. Tüfçeler, oklar atıl-

Biline kurmanları Bilincin rüm yönlerini Bilim-dl,)L hilin";tlu ve bililil,atlı mev d.ını gelır. Ortak bir bir-
ir-İTli n" üj"üümi "inl2!öler. 1111,1111,ilin; ka rranlı,ın au-ın,Liki ilüisimi LK k_adtr s,i,C:tkı \T' hd-,ırlı1 kurarsa İta-
v.artı .i: u ikre(t b-1-<mljpur

İlla,-,I... toplargüidell7e e ... kılıçlı: kCllk,mICII' Jtkırdameya heı lCldlll! benten
 «öcü dm: kendileri ilc/w ... narul.ır JAZİM'qıCİK dınuvcıllı saflarına J,ıcb-
 rırlır ... rlet: takip edilue) uz mn/i bil' pldü'ıu olup tutuşurlardı
 İ/ge., 153).

Yazar, Deli Mehmet ile Deli Husrev'i anlatırken onların ki iliklerini milli bir co ku ve heyecanla ortaya koyar. Yazar, bu iki kahramanı rnitik bir kahraman olarak okuyucunun bilincine yerle tirmeyi amaçlar. Ancak buradaki "deli" sözcü ü "Aklını yitirmi olan, akli dengesi bozulmuş olan" (Tii/'kçe Siizlik, 2006: 489) anlamından ziyade; co kun, çılgın heyecan ve güçlü gibi yan anlamlarıyla kullanılır. Aynı alıntı metninin içinde kahramanların "e/eli" ve "dervi " sıfatları ile kimliklerinin ortaya konması kelimenin yan anlamı ile kullanıldığını gösterir. "Deli" ve "den-i " sözcü ü, ortak bir kavram olan "rncnun" yani "co kun" bir şekilde aşık olma edimi ile özde le ir. Yazar, Deli Mehmet ve Deli Husrev'i dini ve milleti u runa kendini feda eden "rncnun" gibi ortaya koyar.

116

Deli Mehmet ve Deli Hüsrev, buldukları mekanda yaptıkları bu türden davranışlarla mitik bir kimlik kazanır. "Hnrp onların bayramıydı" cümlesi, Deli Mehmet ve Deli Hüsrev'in, sava ı en kutsal gün olarak algıladığını ve vatan u runa deliye dönü tuğunu gösterir. Öyküde Deli Mehmet ve Deli Hüsrev'in kendilerini sava ın onasına bir bayramla ma alanına atar gibi atması, kahramanların kendilerini sonsuza ta ima co kusundandır. Çünkü insan, potansiyel olarak kendini yüceltme ve zamanın elinden kurtarma enerjisini her zaman içinde hazır bulur. Böylece yeniden ve sürekli var olmayı sa layarak, toplumun dogumunu, ya amını ve kültürünü ebediyete taşır. Sava , Deli Mehmet ve Deli Hüsrev için vit irilmiş cennetin kapılarını açacak yegane anahtardır. Bu yüzden kendilerini co kun bir ki ilik ve yüce bir dervis edası ile sava ın içine atarlar. Deli Mehmet ve Deli Husrev'in sa'a~1, bir yükselisin basama ı olarak algılanmaları, ruhlarında ta ıdıkları millet olma bilincindedir. ki kahramanın içlerinde ta ıdıkları kendi olma bilinci, maddele en dünyanın yüzüne atılmış bir tokattır. Deli Mehmet ve Deli Husrev, dünyanın kendilerine sundu u nesnelere, içtenli in ve var olmanın ezeli du man. olarak görür. Çünkü bu iki Anadolu dervisi, Anadolu insanının ruhu ile Anadolu topra mının bir araya geldi i ortak bir var olma noktasıdır. çinde buldukları atmosferi ortak de erler evrenine çeviren Deli Mehmet ile Deli Hüsrev, mekanı milletle rirerek, bir yıldırım sa va çısı gibi oradan oraya ko ar. Kurmanın ue //Z!! etmenin temelinde kijkc, dine. dile, ı)P/ı,-/ re mi/tte zemin: nsan, bilinçaltının derinliklerinde bu tür dönü izleklerini her zaman hazır bulur. Deli Mehmet ve Deli Hüsrev, varlıklarını bu

dönü izlekleri ile ço alture Onların bilinçaltı bir de erler mahzeridir. Jung, bilinçaltını "il/Jimlzpml cllil/hl u: bi~(!.igdi~l/l/uc1(k/ onemsi: re cljulık bil' a ama de,~i!, dklJllt w/iii ti/u diuMumi, du_ig!!lar/lll, b:mkd/t'iuu re c!JlJ;/ıce!ertzii jekillenelire! bir bolge" (Kısa, ~005: ~8) olarak tanımlar. Bu iki Anadolu dervi inin. içtenlikle savayı w ehit olman istemeleri kendi evrensel varlıklarını veya görevlerini yerine getirme isteklerindedir. Böyle bir istek, ancak kendini milli de erlerine donu tureri insanlar tarafından yapılabilecek bir sevdire. Kahramanların ya amlarını ve tercihlerini milleti u runa kullanmaları ve bu u urda hayatın gerçe i olan ölümle dalga geçmeleri onları yüceltir. Deli Mehmet ile Deli Hüsrev co kun bir s,ekilde yüceldikçe, kendilerine mahsus olan de erleri de vüceltirler. Öyküde onların co kun ekilde yükselisi,i, bir do umu da imgeler. Çünkü insan evrensel olarak, do um ile ölüm arasında sürekli bir salınım içerisinde. Öyküde, bu salınının milli bir desen alması, toplumun henze irnlerini, alıs,kınlıklarını ve yas,am biçimlerini ortaya koyar. Yazar böylece öyküde geçmiş,ten sirndiye, imdiden gelece e ta~man de erleri, toplumun hafızasında kaydeder. Her kayıt, kendini kolektifbilinçaltında "zaman olarak bizi a arı ve atalarımızın yas,amlarına ili kin ezeli (sonsuz) imgeleri kapsayan," (Kısa, ~()0S: 42) bir bölümde korunur. Kolektif bilinçaltı Deli Mehmet ile Deli Hüsrev'in içlerinde rasıdıklan ata mirası, dü mana saidırma içgüdüsi, vatan ve onun u runa ehit olma edimleri ile doludur,

"Kum Keçli"

):1 RaMt'l

dn ulla mu kaldmtı, Bir dıld) d başlaçacaktı, De]: ı)tblıd)'ılu kılıç
dikildi. PddblıM jü:ı! ' geniş beçaz (ıbr"tı) anı anı.-ıııııı bir u) gibi j):ıı-
lı)ıırdlı, "

DıM)ı brdk, dedi gaza duadan efdaldir. Gel lütfen bize şu kaptyı
aç, Keçli;ıllıtlkl im kr;rku)ıl af. İste beşimiz bazırız. Şu ayağımıza gelen gaza fıır-
s.ıt mı ka)ıllılil) .ıtı ııı,* (agc. 15 il.

Yazar öyküde milletin kendini var etme çabasını ve dine bakı mı, yukarıdaki cümlelerde açıkça belirtilir. Yukarıda öyküden alıntı yapılan bölümde aklın ve çalı marun ön plana çıktı ı, insanın elde etmek istedi ini ancak emek vereyerek elde edece i açıkça vurgulanır. Sadece Allah'a sınınmak yerine, insana var olmak için kendisini atqe atması gerekti i belirtilir.

Ömer Seyfettin öykülerinde, din ve geleneksel de erler, kendi olma bilincine giden yolunda önemli bir yere sahiptir. Ömer Seyfcttin "Ba mı Vermeyen ehit" adlı öyküsünde, insanın ilk önce kendine ve kendi de erlerine dönmesi gerekti ini belirtir. Yazara göre insan, kendine de erlerine döndükten sonra da

İki koldan hücum oluyordu. Kolların birisine Deli Hüsvrev, birisine Deli Mehmet bağ olmuştur." (age., 155).

Grijgal Kalesi'ndeki taarruz. insanın bütün trajik gerçeklerini görmeyerek va da onları oteleyerek gerçekle~ir. Türk milleti. içinde ta idı ı ilahi (Allah) güçle bütün insanlı ın adına nara atar. "v.cild atilMk" deyimini burada çoklu bir ça rıs,ım de eri olarak kullarulmı nr. İnsan veva insanlık neden nara atar veya atmalı mıdır? "Sc//v atıtrı]-", bir gücün. canlılı ın. baskaldınnın. insan olmanın ve millet olmanın getirdi i bir görevdir. Gaziletin "İle!!" eifeimk" deniz gibi yüzeye fı kırmalarr, onların içlerinde: tas,ıdı ı insan ve millet olma ba kaldırısı ve bilincinden ba ka bir s,enlir. Bilincaltındaki denizin vuzeye çıkıs,ı *tümkuulikJt! ıeri aleumun* tekrardan harekete geçmesini sa lar, Her gazi "umrnan tu yanı gibi fı s,kırır," ibaresinde "fı - kırma'. bireyın veva Türk milletinin dikey bir do rultuda yükselmesi ve kendilik sürecini tamamlaması anlamına gelir. Bilinçaltındaki *tüükim'ikJe! retlerin* baskısıyla dı a do ru itilen ruhsal güç. bilinç qi inden dı arı çıkarak kendini 'Allah Allah" naralarma doru turur. Öyküde sese dönü um, Türk milletinin ruh bütünlü ü ye canlılı ı sayesinde dünyanın yüzüne bir tokat gibi de er. "manın *kmltri m/v/ue/a . . .taı"* dıvırı Heredot. Türk milletinin kaderini, dini ve ruhunun uhili i senesinde büyüttüğünü do rular, Türk milletinin en küçük ferdi olan Türk çocu u. dünyanı gözlerini açmasıya bu ruh bütünlü ü ile izdivaç eder. Vatan anasıdır. devlet babasıdır. Bütün Türk çocukları bunu bilir ve kendilerini bu yönde ekillendirir. Adler, "Hı' tul' k,mıkh *kipuu çOmklıfctm beri mb.wl gelirimin girdi,~i) iult O/ilrtık ıekll/uir,"* Adler, :!003: 18 II der. Deli Mehmet ve Deli Hüsvrev'in her ikisinin de hücumu geçen kolların ba ında olması "Ba ını Vermeyen ehit'in neden basım vermemesi gerekti ini imgeler. Dü man kar ısında amansızca mücadele eden ve yıldırım gibi çakan bu iki kahraman, Kuru Kad'nın gözünde ilahi bir güce ula ır. Bir dü man kumandanının kılıcı ile basıru veren Deli Mehmet. ba olmanın ve ba siz kalmanın Türk milletinin bilincindeki izlerini ortaya koyar. Ba siz kalmak. yok olmak demektir. "ilJell/ *bap gel/et olarai: fıctı pren-sibin iddetim teue! eder: O.) öiltmf. eurretm, ıf apIII/atıllcı) dkiJili de unbte.idü: Ayrıtel maddenin bil' fı,!!Jurlı olan üimda uispel« rab.m tezabüüüüüü dt tmsalidü: Yrı'aral: bıçv/ıi ile iusau ba : mktı) İt Ejlatuu'uu dedı~~gibi bil' kıl/ucıttı beuzer: Gerçekte: de o, adeta küçük bir kciuat'ır,"* (Ocak, 198<): 50) Bu yönüyle bütün alemlerin sıkı tınlmı mikro evrenidir. Bu yüzden Deli Hüsvrev, Deli Mehmet' e "Canını *retdin ba-LLA ıetire ,leblild:"* (age" 156) *dei:* Ba siz kalmak ebediyen yok olmak demektir, Yok olmak, sonsuzlu un içinden geri gelmemek ve silinmek demektir. Yok olmak, ölmek anlamında de il, ebediyer gücünün elden alınması ve tarihin zaman akı ı içinde unutulmaktadır. İzutsu "Bilincifena *teüübesiudei: sonra bekClzincirine ula tır-*

de beraberinde getirir. Öyküde Batı ve onun düzenini, kara karga, ejderha a ızlı top. Ziget\ar Kalesi ve ovalve sembolize eder. Yazarın bu ekilde semboller dünyası kurması onun bilinçaltındaki Batı du uncesini tanımlar. Öyküde her sembol, dinamik bir boyuta sahiptir. Kargalar, karanlı m, ölümün ve sava ın habercisidir. Sava ır ve kötülü ün sembolü olan kargalar, Zigetvar Kalesi'nin üzere karanlık bir perde gibi çekilir ve her çı lık at ı lanrıda, ölümün ve kan dökücülüğün sözcülü ünü yaparlar ve ça rı-ım de eri olumsuzlama yüklüdürler. Aynı zamanda evrensel bir sembol niteliindedir. Erich Fromm göre; "Ez'-iensı] ItiliV!/. Ituv01z:c (ıw ile JtIIIv01z:e edilen arasuidai : ik,-mcl{m .liirekli ue rastiantusa! rjlllc/J!II bir üüJki) i k,ur(/)ıll! tkfeuvoldir," (Fromm, 1990: 34). Yazar, tüm insanlı ın dilini kullanarak, evrensel bir sembol ebekesi kurar. Çünkü "kmgeliar bm u) el Vöfcdtzllllf /;ir ~m(d ((IIIzkijuuir tluuleri gibi ktrllhelflk geçiyor/cil: sii-ku/til jiarçalaJcll! su n ldlm) le gakiz) Oldu, " kgl.. **15** II.

Yazar, kargaların evrensel olarak sembolize etti i de erleri de bir karanlık gibi öykünün içine ta ır, Zigetvar Kalesi ise "Kızrlelmarın kar ısına dikilen kara bir duvardır. Zigetnr Kalesi. Türk milletinin, tarih öyküsü içinde öte/öte- lere Ye ötekilerine ula ma idealine izin vermeyen kara bir kapı olarak kar ımıza Çıkar. Ömer Seyfettiri, Zigen'ar Kalesi'nin görünümünü öyle çizer.:

"Karşıda... yarım nül ötede Toğsun Paşa'nın son muhasarasında çılğın kıym biddeti sayesinde kurtulan Zigetvar Kalesi, sönmüş bir yanardağ gibi, sim- dımı ımı/a", (i Sil) . ");üü; ~"Zigtm'(II) ıküüM. BI' üüüü! mM! ha- lül/d, "Kz::dilli!")GAMAN LJlcıtuıı)çll. Sdıki bil II,(II)J!::; kmg,ıtcı) bejl Ulll/II mazgallarından taşıyor. anlaşılmaz bir lisan çirkin küJl/dcJ'l)/(sesle- riyle her tarafı güvültüyü boğuyorlardı." (age., 150).

Zigetvar Kalesi, bütün karanlı ı ile ötel ötel ve ötekilerin dünyasının önünde bir ölüm setti gibi durur. Yazar, Zigetvar Kalesi'ni ölümün ve sonmu - lü ün arkasındaki direni iyle ortaya koyar. Yazar Zigetvar Kalesi'ni sonmu bir yanarda a ve ölüm settire benzetir. Benze im yönü, karanlık ve ölmü olmasıdır. Zigetvar Kalesi, mekan olarak bütün Avrupa'yı sembolize eder. Mekan sembolize etti i de erler bütünü ile iman zihninde anlam kazanır. Mekanın insanla olan ili kisi, ili kiye giren ki inin psikolojisine göre ekillenir. nsan ile mekan arasında her zaman bir bütünlük vardır. Çünkü insanın ruhu mekana, mekanın ruhu da insana siner. Barhclard "Dün; ei bir Jllle/cIII: sousız bil' güç diuyadaki uar- lık/a/l bu yoluu içinde ısrar." (Bachelard, 1996: 1)5) der. Bütünlük duygusu, kendini daima zaman içinde diri tutar. Mekanın içindeki nesne ve canlılar da kimliklerini buna göre kazanır. Topların ejderhaya benzetilmesi, nesnenin, me-

12..?

kandaki i leyi ine, insana hizmet etme yetene ine göre, kendini ve de erini yü-eeltir. Karanlı n içinde patlayan top, tıpkı ejderha gibi etrafını ate içinde bira-kır, Her ates,parçası, içinde hem yakıcı ı hem de canlı ı simgeler, Yazar, kar ıt gücü sembolize eden sembolleri ortaya koyarken bunları belirgin kılmak için, milli de erleri sembolize eden sembolleri kullanır. Deli Mehmet, s,övalycnin kar-ısında beyaz bir ık olarak belirginles,iL Deli Mehmet'in ba nını verdikten son-raki dirili~i sebebi manevi gücü sembolize etmesindedir. Aynı zamanda kılıç ve kalkan da toplum kar ısında kendine yer edinir. Halk do ruyu ve ulkuyu ken-dine de er olarak benimser. Zigetvar Kalesi'nin kar ısında ise Grijgal Kalesi bir yuva görüntüsüyle yerini alır. Zigetvar Kalesi ile Grijgal Kalesi de erler ve sem-bolize ettikleri açısından büyük bir çatls,III<çerisindedir. Her kale kendi sembo-lize etti i alemini dünya üzerinde sırrular. Grijgal Kalesi, dusmanın kar ısında Türk ulusunun siperini olu turur, Bu yüzden vatanla özdes,les,mis,tiL Bütün ka-ranlılık güçleriyle saldıran dü man, kutsalolanı alıp yutmak ister, Grijgal Kalesi ise kutsal mcvvevi koruyan bir kabuk görevi üstlenir. Bachelard, "*Dü man kci/e-sitrli bir bölüüüüü ele gr:çnt /;llf geri çeki/Ille olmw z hcl' zamant olacaetu: Imgeye genel çizgisiüüüüren Jtmua!:: biçluil/de :;ll gm çeki/medir.*" (Bachelard, 1996: 148) du rna-nın geri ~'ekilmesindeki nedenleri ortaya koy ar. Mekanın içinde yücelme duy-gusu Deli Mehmet'in ba nını vermesiyle ilahi' boyuta ta nır. Grijgal Kalesi önündeki var olma mücadelesi, dini bir yücelme ile son bulur. Deli Mehmet'in dirilisi ye Kuru Kadı'nın bu olayı görmesi, öyküyü miropeotik bir yapıya dön-u rürur, Ola anüstü olay kar ısında s,as,ıran Kuru Kadı, hem kalesini hem de kendini sonsuz bir dönü un içinde bulur. Kuru Kadı'nın bu olaydan sonra bilin-cini yitirmesi, ola anüstü olayların insan zihninde bıraktı ı silinmez etkiyi gös-termesi bakımından önemlidir Bu etki, on iki yıl sonra Zigetvar Kalesi is,gal edildi i esnada tekrar ortaya çıkar. Kuru Kadı secde eder bir durumda ehit ol-mu tur. Çünkü onun ölümü, ehit olanı görmesiyle kendine mujdelenmi rir.

Sonuç olarak, Ömer Seyfettin, "Ba nını Vermeyen ehit" adlı öyküsünde Türk milletinin kendi olma bilincini ve varolu sal mücadelesini ortaya koy-mu tur. Sade bir dil ile Türk milletinin milli uurunu tekrar harekete geçiren yazar, kendi kimli ini de Türk edebiyatının içinde sabitle tirmeyi ba armı tır.

Ya am bütün gücüyle insana var olmayı emteder. Bir milletin var olması ise kendi de erlerine ba lı kalmaktan geçer. Ömer Seyfettin, "Ba nını Vermeyen ehit" adlı öyküsünde Türk milletinin de erler bütününi tekrar dirilterek, bizim gelecekte takip etmemiz gereken yolu çizer ve Türk milletinin bu yolcu-lu umı kavram, semboller ve ki iler düzleminde etkili bir ekilde ortaya koyar.

Kaynakça

- Adler, Alfred (1900; 1. *İnsanın Düşüncesi*, İstanbul: İÇN-Deniz Baskaya). İlva yay., İzmir.
- Ahmet Hülva (1999). *Ömer Seyfettin: Bir Edebiyatçı*, Dergah yay., İstanbul.
- Bachard, Gaston (1961). *Vikingerlerin Paganizm* (Cev.: Avkur Derman, Kesit yay., İstanbul).
- Ban. İrfan. İ. (1910-11). *Hikmet ve Türk Edebiyatı II*, MEB yay., Ankara.
- Engin, Necdet (1971). *Ömer Seyfettin'in Hikmeti*, Doğan Yayıncılık, Ankara.
- Engin, Necdet (1971). *Ömer Seyfettin'in Hikmeti*, Doğan Yayıncılık, Ankara.
- Engin, Necdet (1971). *Ömer Seyfettin'in Hikmeti*, Doğan Yayıncılık, Ankara.
- Engin, Necdet (1971). *Ömer Seyfettin'in Hikmeti*, Doğan Yayıncılık, Ankara.
- Gökler, A.İ. (1979). *Arketipe Dayanan Yeni Bir İnceleme Yönteminin Tanıtılması* (Doktora Tezi) Ankara.
- Gökler, A.İ. (1979). *Arketipe Dayanan Yeni Bir İnceleme Yönteminin Tanıtılması* (Doktora Tezi) Ankara.
- İzmirli, Toshihiko (1960). *Ömer Seyfettin'in Hikmeti* (Cev.: İbrahim Kalın), İstanbul yay., İstanbul.
- Kısa, Cihad (2005). *Ömer Seyfettin'in Hikmeti* (Doktora Tezi) Ankara.
- Kolcu, Ali Hüsnü (2006). *Ömer Seyfettin'in Hikmeti* (Doktora Tezi) Ankara.
- Orhan, Ahmet Yaşar (1929). *Türk Folklorunun Keşfi*, Atatürk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara.
- Sarımsal, Ekrem (2000). *Din ve Fenomenoloji* (Dinlerin Mahiyeti ve Tezahürleri), S.C. yay., İstanbul.
- Stein, Anthonv (1999). *Jung* (Cev.: Avda Çayır), Kaktüs yay., İstanbul.
- Ahmet Veysel (2000). "Tahiri Yücel'in "Kumru ile Kumru" Adlı Romanında Metaforun Tablası". *Özdegi* dergisi, Ocak, S. 16, s. 1-10, Isparta. (Yayımlanacak yazı: Alınmıştır)
- Sudik* (2006). Türk Dil Kurumu, Ankara.